

Weidevogel- bescherming faalt

Harm Niesen

Friesland spant, zoals altijd, de kroon als het gaat om “weidevogelbescherming”. Boeren, jagers, de Bond Friese Vogelwachten (BFVW) – ja, hij bestaat nog, de bond van voormalige Kievitseierenrapers – én de Provinciale Staten zijn het geheel met elkaar eens. De achteruitgang van de weidevogels moet worden gestopt. Een normaal denkend mens gaat zoeken naar de oorzaak van die achteruitgang, om vervolgens te proberen die oorzaak weg te nemen. En soms kan dat niet.

En dan worden er kansloze, nutteloze en vooral dure alternatieve ‘oplossingen’ gebracht als het ei van Columbus. Maakt niet uit. De belastingbetaler draait zonder morren op voor alle zinloze en zeer natuuronvriendelijke maatregelen. Friesland, met in het kielzog ook steeds meer andere provincies, is van plan de provincie zoveel als mogelijk predator-onvriendelijk in te richten. En als het mogelijk is, predatoren zoveel als de rechter toelaat te bestrijden. Vanouds is de vos uiteraard de klos.

Dit beeld zie je in Nederland niet meer. Weidevogels zijn uitstekend in staat om zich tegen predatoren te beschermen. Op deze foto uit de jaren '80 van Wieringen is te zien hoe een groot aantal tureluurs en grutto's buitengewoon efficiënt een predator kan verjagen. Tegenwoordig broedt er in een vergelijkbaar gebied hoogstens één grutto of tureluur en die kan in z'n eentje een hermelijn niet verjagen. Predatie zelf is niet het probleem, de oorzaak ligt in de zeer geringe dichtheid aan boerenlandvogels in de verpeste weidegebieden.

Van het bestuur

Maar ook voor de bestrijding van de steenmarter worden steeds vaker ontheffingen verleend. Voor roofvogels en de wolf zal het verkrijgen van ontheffingen nooit lukken: die worden daardoor steeds vaker illegaal geschoten of vergiftigd. Bomen waar kraaiachtigen en roofvogels in kunnen broeden worden gekapt. Er bestaan zelfs plannen om rietvelden zo te bewerken, dat er geen bruine kiekendieven in kunnen broeden.

Zowel onder de oude Jachtwet, als onder de daarop volgende Flora en faunawet en de nu geldende Wet natuurbescherming is de vos volkomen vogelvrij. Hij mag gedurende het hele jaar geschoten worden en vrijwel overal in het

land ook 's nachts met behulp van grote schijnwerpers ("lichtbak"). Dat gebeurt onder druk van jagers en boeren, die de vos als concurrent van henzelf als jager en bedreiging van klein vee beschouwen. De achteruitgang van wat men in Nederland "weidevogels" noemt, heeft

weinig met de vos te maken. Er is maar één echte oorzaak voor de achteruitgang van deze vogels en dat is de manier waarop moderne agrariërs de weilanden bewerken. Die weilanden zijn volstrekt ongeschikt geworden voor broedende vogels: volkomen vlak, uitsluitend Engels raaigras, veel te droog en in feite een woestijn. Geen vogel heeft daar iets te zoeken. Kemphaan, watersnip en zomertaling zijn al

sinds vele jaren verdwenen. Grutto, Kievit, tureluur en scholekster zullen onherroepelijk volgen. Wat wij weidevogels noemen, zijn in feite vogels van de steppe en de toendra. En daar doen al die soorten het nog steeds prima. Ondanks de soms zware predatie door soorten als vos en poolvos. Geen probleem. De meerderheid van de nakomelingen van iedere diersoort heeft maar één belangrijke functie in de natuur: voedsel voor andere dieren. Een Kievit krijgt in zijn leven tegen de honderd jongen. Daarvan hoeven er maar twee een jaar oud te worden om de soort in stand te houden. De rest is voedsel voor andere dieren. Hoogstens

De vos krijgt van alles de schuld.

200 jaar waren onze weilanden geschikt als broedgebied voor deze vogels. Dat is voorbij, en onherroepelijk. Om het hard en duidelijk te zeggen: de grote commerciële boerenbedrijven hebben meer dan de helft van ons landschap totaal verpest.

Vossen en ganzen

Waarom boeren en jagers zo ongelofelijk vijandig staan tegenover vossen blijft vaag. Uit het langjarige onderzoek van Sovon/Alterra blijkt de vos niet eens in de top 10 van de predatoren van weidevogels te staan. Reigers, ratten, hermelijnen, egels, ooievaars heffen een hogere tol.

Toch krijgt de vos van alles de schuld. Ondanks dat uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat bestrijding van vossen een sterke toename van het aantal geboorten van jonge vossen veroorzaakt. Sterker bejagen van vossen zorgt niet voor minder, maar voor meer vossen! Geen boer, geen jager, die dat snapt... Niet voor niets raadt de belangrijkste vossenskundige in ons land het jaarrond bestrijden van vossen in het hele land af. Toch gebeurt dat nog steeds op grote schaal. Vossen worden, ook als ze jongen te verzorgen hebben, massaal gedood. Dat de jongen dan verhongeren is voor jagers geen probleem. Integendeel. Zorgt deze slachting voor de door boeren en jagers zo gewenste sterke vermindering van de aantallen vossen? Absoluut niet. Gelukkig maken daarom veel terreineigenaren geen gebruik van hun recht vossen intensief te bestrijden. Dat is, net als het jaarlijks doden van bijna een half miljoen ganzen, volmaakt zinloos. Bovendien blijkt uit recent onderzoek, dat het in de winter begrazen van grasland door ganzen en zwanen helemaal geen schade oplevert voor de boer. Soms heeft hij er zelfs voordeel van en is de kwaliteit van de eerste snede gemaaid gras zelfs beter dan zonder begrazing. En nogmaals: in een goed weidevogelgebied zijn de vogels uitstekend in staat zich te verdedigen tegen alle rovers. Zie bijgaande foto uit de jaren '80 van weidevogels die een hermelijn verjagen. Ter bescherming van weidevogels en andere grondbroeders wordt tegenwoordig steeds vaker schrikdraad om een gebied aangebracht. Ondanks dat de kleine en de vliegende predatoren daardoor niet worden gehinderd, biedt dat een betere bescherming dan te trachten vossen uit te

roeien. Maar dat daardoor én door de nieuwe maatregelen de weidevogels gered kunnen worden, is natuurlijk volstrekt onzinnig, en dom, en duur. Alleen leuk voor de veroorzakers van de problemen, de boeren. Zij verdienen méér aan het inzaaien van akkerranden met exotische kruidentmengsels dan aan hun reguliere teelten. Het zou verboden moeten worden daar belastinggeld aan te verspillen. Ook voor uitgesteld maaien moet uiteraard dik betaald worden. Uitgesteld tot 15 juni nota bene, als veel jonge weidevogels nog lang niet kunnen vliegen en sommige Kievieten nog op eieren zitten. Tientallen miljoenen euro's worden jaarlijks aan zogenaamd weidevogelbeheer uitgegeven, totaal verspilld geld van de belastingbetaler. Omdat het volstrekt nul resultaat oplevert en omdat het om welgeteld 3% van het totale agrarische areaal gaat. Zelfs in de paar gebieden waar de beheerders trots zijn op de met veel kunst en vliegwerk behaalde resultaten: het is volstrekt onvoldoende en onvergelijkbaar veel slechter dan 100 jaar geleden. Iedere inspanning is gedoemd te mislukken als je er niet in slaagt alle omstandigheden van 100 jaar geleden van agrarische bewerking, bemesting en milieu terug te krijgen. Dat is onmogelijk. Weidevogels zijn onherroepelijk veroemd. Elke cent die daaraan wordt besteed is zelfs geen uitstel van executie. Overheden: stop met deze verspilling die uitsluitend leuk is voor de schuldigen zelf: de overgesubsidieerde boeren. Een jonge Kievit of grutto is kansloos op een biljartlaken van droog en vlak Engels raaigras.

Alleen met de landbouw van 100 jaar geleden kun je de weidevogels redden.